

# Siikalatvan Lämpö ja Vesi Oy: Pyyntö omavelkaisen takauksen myöntämisestä

Kunnanhallitus 31.03.2026 § 109  
184/02.05.03/2026

## Tausta

Siikalatvan Vesi ja Lämpö Oy (myöhemmin: yhtiö) on kunnan 100 % omistama yhtiö. Yhtiö on pyytänyt Siikalatvan kunnalta ennakkokäsitystä 1,5 M€ lainan ottamisesta ja kunnan takauksesta (Kh 28.10.2025 § 317). Päätöksensä mukaisesti kunnanhallitus on lausunut ennakkokäsityksensä seuraavaa:

1. yhtiöllä on perusteet arviolta noin 1.500.000,00 € suuruiseen lainoitukseen kilpailuttamaltaan rahoituslaitokselta investointia varten.
2. yhtiö varautuu osoittamaan riittävät vastavakuudet siinä vaiheessa, kun lainatakausta valmistellaan kunnanvaltuuston päätettäväksi.

## Perusteet

Kuntalain mukaan valtuuston tehtävänä on päättää varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista (14 §). Lain säännöksen tarkoituksena on korostaa valtuuston roolia varallisuudenhoitoa sekä rahoitus- ja sijoitustoimintaa koskevassa päätöksenteossa.

Kuntalain 15 luvun 129 §:ssä säädetään lainan, takauksen tai muun vakuuden antamisen edellytyksistä. Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kunta ei voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Siikalatvan kuntakonsernin varainhoidon sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan periaatteet (kunta ja tytäryhteisöt) kohdan 3.2. mukaan tytäryhteisöjen hallituksen ja johdon on investointeja suunnitellessaan varmistettava investoinnin taloudellinen ja toiminnallinen kannattavuus etukäteislaskelmilla. Tytäryhteisöjen esittämille rahoitus-, laina-, takaus- ja vakuuspäätöksille varataan riittävä valmistelu-aika ja annetaan valmistelun tarvitsemat tiedot. Kunnan vastuuvastuu valmistelijan tarkastelee päätösesityksessä hallintosäännön, lain ja viranomaisohjeiden vaatimukset. Kaikki takaukset ja pääomitus tarkastellaan valtioneuvoston näkökulmasta.

Etukäteistarkastelun tavoitteena on dokumentoida päätöstekstiin perustelut sille, miksi kyseinen toimenpide ei ole kiellettyä valtioneuvoston tukea. Tarkastelu suoritetaan yhteistyössä valmistelijan ja yhteisön johdon kanssa. Perustelut esitetään konsernijohdolle päätösehdotuksen yhteydessä.

Mikäli kunta myöntää lainaa tai takauksia, johon sisältyy valtioneuvoston tukea, tehdään asianmukaiset tiedonannot.

Kohdassa 3.3 määritellään takauksen myöntämisen edellytykset ja periaatteet. Takauksien myöntämisessä kunta noudattaa kuntalain (410/2015, muutoksineen) 15:129 §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Kuntalain 129 §:n momentin 2 mukaisesti kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Kunnilla on mahdollisuus antaa takaus ns. ”puhtaasti ei - taloudelliseen toimintaan” tai taloudelliseen toimintaan, joka ei tapahdu kilpailutilanteessa markkinoilla. Lakisääteinen tai luonnollinen monopolitoiminta ei tapahdu kilpailutilanteessa markkinoilla. (Kuntaliitto.) Yhtiö omistaa koko kunnan alueella mm. kaukolämpöverkon.

Kunnat järjestävät asukkailleen palveluita, joista suurin osa on määritelty kuntien tehtäviksi laissa. Kuntalain 2 luvun 7 §:n mukaan *”kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädettyt tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.”*

Kunnan toimiala on käsite, joka määrittelee toimintoja, joissa kunta voi toimia. Kunnan toimiala jakautuu kunnan lakisääteisiin tehtäviin ja kunnan yleiseen toimialaan. Yleiseen toimialaan kuuluvat mm. tehtävät, jotka kunta on itsehallinnon nojalla ottanut suorittaakseen. Nämä liittyvät yleensä talouteen, työllisyyteen, elinkeinotoiminnan edistämiseen ja asumiseen. Esimerkiksi vesi- ja jätehuolto kuuluvat kuntien merkittävimpiin tehtäväkokonaisuuksiin.

Varainhoidon sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan periaatteiden mukaan takauksen voi myöntää vain, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin. Tällöin rahoitusta hakevan yhtiön on oltava kunnan yli 50-prosenttisesti omistama tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Investoinnille myönnettävän takauksen osalta tarkasteltavaksi tulee investoinnin kuulumisen kunnan lakisääteiseen toimialaan tai paikallisten erityisolosuhteiden tulee olla sellaiset, että investoinnilla turvataan välttämättömien palvelujen saatavuus tai tehokas tuottaminen. Rahoitettu investointi ei saa vääristää kilpailua. Takausta ei voida antaa taloudellisissa vaikeuksissa olevalle yhteisölle. Takauksen hakijan on esitettävä laskelmat, jotka osoittavat yhteisön kyvyn hoitaa otettavasta lainasta aiheutuvat velvoitteet.

Siikalatva kunta perii kaikista takauksista markkinaperusteisen takausprovisio. Takausprovisio määritellään pääsääntöisesti ulkopuolisen rahamarkkinatoimijan riskiarvioinnin perusteella.

Kunnan antaman takauksen edellytyksenä on riittävä vastavakuus. Vastavakuutta määrättäessä otetaan huomioon samalle yhteisölle annettujen takausten kokonaismäärä ja kokonaisriski.

Safe harbour -maksu on Pk-yrityksille myönnettävien takausten markkinaehtoisuutta kuvaava viitemaksu. Jos takauksen myöntäjä perii takauksesta vähintään komission määrittämän safe harbour -taulukon (ks. Opas de minimis -tuista) mukaisen takausmaksun, kyse ei ole lainkaan valtion tuesta.

Rahoitustoimintaa koskevan ohjeen mukaan takauksen hakija tekee yhteistyötä takaukseen sisältyvän valtiontuen määrittämiseksi ja riittävien tietojen toimittamiseksi päätösesityksiin. Tällöin on arvioitava

- a) miten takauksen kohteena oleva toiminto kuuluu kunnan toimialaan,
- b) miten on osoitettu, että toiminta/investointi ei vääristä kilpailua (ei aseta yksityistä vastaavaa toimijaa eri asemaan),
- c) onko yksityisellä toiminnalla edellytyksiä vai onko alueella jo yksityisiä toimijoita,
- d) onko palvelu välttämätön kuntalaisten kannalta, jos yksityistä toimintaa alueella ei ole ja
- e) alueellinen ulottuvuus ei ulotu vain kunnan rajoihin (lähtökohtaisesti tarkastelualueena voi olla koko EU).

Yhteisön, jonka lainan vakuudeksi kunta on myöntänyt takauksen, on toimitettava lainan noston jälkeen tilintarkastajan lausunto siitä, että laina on käytetty takausta anottaessa hyväksytyyn kohteeseen. Lausunto toimitetaan kunnanhallitukselle.

### **Valtiontuki**

Kunnan tulee lisäksi huomioida Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artikla 107. Toimenpiteen katsominen valtiontueksi edellyttää käytännössä seuraavien neljän tunnusmerkin täyttymistä (SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta) yhtäaikaisesti:

1. Julkisia varoja (esim. valtion, kuntien tai kuntayhtymien varoja) kanavoidaan yrityksiin/ taloudelliseen toimintaan
2. Taloudellinen etu on valikoiva, eli tuki kohdistuu vain tiettyyn yritykseen tai tiettyihin yrityksiin (esimerkiksi jollekin alalle tai alueelle)
3. Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua (kilpailuvaikutuskriteeri)
4. Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (kauppavaikutuskriteeri)

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklassa 108 kohdassa 3.2. kohdan mukaan seuraavien edellytysten täytyminen (kaikkien ei tarvitse täytyä) riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakausta (kunnan takaus) ole valtiontukea:

- lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
- takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti

- takaus ei kata enempää kuin 80 % lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
- takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta (takausprovisio). (Kuntaliitto)

Valtiontuen käsite kattaa kaikki rahoitusmuodoltaan varsin moninaiset julkisen sektorin toimenpiteet, joilla tuetaan yrityksen taloudellista tilannetta. Tarkastelussa on huomioitava, että harjoittaako tuettava taho taloudellista toimintaa.

Ratkaisevaa on, harjoittaako organisaatio taloudellista toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla. Myös voittoa tavoittelemattomat tai yleishyödylliset tahot kuten yhdistykset, innovaatiovälittäjät (teknologiakeskukset ja yrityshautomot), kunnalliset kehittämissyhtiöt sekä kolmannen sektorin järjestöt kuuluvat siten EU:n valtiontukisääntöjen ja de minimis -asetuksen piiriin, jos ne harjoittavat taloudellista toimintaa ja jos muut valtiontuen kriteerit täyttyvät. Käytännössä se, harjoittaako tuensaaja taloudellista toimintaa vai ei, tulee aina arvioida tapauskohtaisesti.

Taloudellista toimintaa, johon valtiontukisääntöjä ei sovelleta, ei ole esimerkiksi julkisen sektorin viranomaistoiminta (esim. poliisi, rajavalvonta, liikenneturvallisuus), koulutuspalvelujen tarjoaminen (yleinen peruskoulutus ja tutkintoon tähtäävä koulutus) tai tuki yleisen infrastruktuurin rakentamiseen, joka on esteettä kaikkien käytettävissä (vesijohtoverkostot, teiden rakentaminen) ja jota ei ole tarkoitus hyödyntää kaupallisesti.

Kuntaliiton ohjeen mukaan kuntien on riittävän oikeusvarmuuden saavuttamiseksi perustelua pyrkiä lähtökohtaisesti noudattamaan tiedonannossa määriteltyjä vaatimuksia. Mikäli kunta poikkeaa tiedonannossa määritellyistä vaatimuksista, niin kunnalla on näyttöä siitä, että takaukseen ei sisälly kiellettyä valtiontukea.

## **Johtopäätökset**

Siikalatvan Vesi ja Lämpö Oy:n (yhtiö) kohdalla kyseessä on takauksen myöntäminen kunnan sidosyksikölle, joka vastaa kaukolämmön tuotannosta ja jakelusta sekä vesihuollosta kunnan alueelle sekä kunnan lakisääteisten peruspalvelujen käyttöön. Komissio on antanut tiedonannon SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01), jonka 6 kohdan mukaan valtiontukisääntöjä sovelletaan ainoastaan silloin, kun tuensaaja on ”yritys”.

Taloudellista toimintaa, johon valtiontukisääntöjä ei sovelleta, ei ole esimerkiksi tuki yleisen infrastruktuurin rakentamiseen, joka on esteettä kaikkien käytettävissä. Takaukseen Siikalatvan Vesi ja Lämpö Oy:lle ei näin ollen liity Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen valtiontukea koskevan artiklan 107(1) mukaista kiellettyä valtiontukea, koska valtiontukea koskevat kriteerit eivät edellä selostetuilla tavoin täyty (mm. yhtiön kunnan alueella omistama kaukolämpöverkko).

**Esittelijä**

Kunnanjohtaja Pekka Iivari

**Päätösehdotus**

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle seuraavaa:

1. Siikalatvan kunta myöntää 100 % omavelkaisen takauksen edellä kuvatulle lainalle,
2. takaus kattaa lainan pääoman lisäksi korot, viivästyskorot, kulut sekä muut mahdolliset lainan liitännäiskustannukset,
3. takaus on täysimääräisenä voimassa niin kauan, kunnes kaikki päävelkasitoumuksen mukaiset velallisen vastuut ovat lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin,
4. takaus on takauksen saajalle ehdoton,
5. Siikalatvan kunnan takauksesta peritään 0,55 %:n takausprovisio, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta,
6. Siikalatvan Vesi ja Lämpö Oy:n tulee asettaa kunnan takaukselle vähintään 30 % vastavakuus takauksen kohteena olevasta lainapääomasta. Vastavakuuden hyväksymisestä päättää erikseen kunnanhallitus.
7. yhtiön on toimitettava lainan noston jälkeen tilintarkastajan lausunto siitä, että laina on käytetty takausta anottaessa hyväksytyyn kohteeseen,
8. Valtuuttaa kunnanjohtajan allekirjoittamaan omavelkaisen takauksen,
9. Pöytäkirja tarkistetaan tämän asiakohdan osalta kunnanvaltuuston kokouksessa.

Kunnanhallitus tarkastaa pykälän heti kokouksessa.

**Käsittely**

Kunnanhallitus kuuli kunnanjohtajan esittelyn asiasta. Todettiin, että yhtiö ei ole toimittanut etukäteislaskelmia investoinnin taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta. Kunnanhallitus jatkoi asian käsittelyä kuulemalla yhtiön toimitusjohtajaa.

Ennen päätöksentekoa Vesi ja Lämpö Oy:n toimitusjohtaja antoi selostuksen kunnanhallitukselle yhtiön lainanhoitokyvystä sekä investoinnin taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta ja etukäteislaskelmista klo 18.51-19.10.

**Päätös**

1. Päätösehdotuksen mukaisesti.
2. Päätösehdotuksen mukaisesti.
3. Päätösehdotuksen mukaisesti.
4. Päätösehdotuksen mukaisesti.
5. Päätösehdotuksen mukaisesti.
6. Päätösehdotuksen mukaisesti.
7. Päätösehdotuksen mukaisesti.
8. Päätösehdotuksen mukaisesti.
9. Päätösehdotuksen mukaisesti.

Lisäksi kunnanhallitus päätti, että toimitusjohtajan lähettää kunnanhallitukselle 1.4.2026 klo 14.00 mennessä laskelmat (ei-julkinen), jotka perustuvat kunnanhallitukselle annettuihin tietoihin lainanhoitokyvystä ja investoinnin kannattavuudesta.

Pöytäkirja tarkastettiin julkilukemalla kokouksessa.

Niiranen jäväsi itsensä (yhteisöjäävi) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 18.09 - 18.26. Käsittelyä jatkettiin klo 18.51. Niiranen poistui kokouksesta käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 18.51-19.29.

Haapalahti poistui kokouksesta päätöksenteon jälkeen klo 19.28